

Släkten Basilier

Släktens central gestalt, vars öden mest berör oss i Brunneby och Kristbergs socknar är Nicolaus Gustav Basilier född omkring 1595 och avled 1663 i Klockrike, han blev cirka 68 år. Gift med Anna Mundt född i Hamburg, död 1652 i Klockrike. Nicolaus Basilier var son till Adam och Regina Basilier,¹ båda makarna handlade med guld, gobelänger, smycken och mycket andra dyrbarheter som specialitet.

Det torde inte ha kunnat undgå de främlingar som besökte vårt land i början av 1600-talet att här fanns stora möjligheter för kommersiell expansion. Intensifierad verksamhet kännetecknade hela näringslivet, och en lukrativ marknad lockade hit många köpmän från när och fjärran.

Sedan gammalt hade man haft affärsförbindelser med Hansastäderna vid Östersjön och det är därför inte överraskande att det är i Hamburg Adam och Regina Basilier slår sig ner.

Regina Basilier, som tydligen var en ovanlig handlingskraftig kvinna, hade under årens lopp företagit många affärsresor till Sverige. Hon omnämns ofta i urkunderna från den här tiden. Så skriver Gustaf II Adolf till sin mor om tapeter han har beställt av Regina Basilier. Den 12 maj 1616 skriver han och ber sin mor uppehålla Regina tills han kommer hem. Till hertig Johan av Östergötland såldes 8 stycken tapeter 1616 för 8 442 rdr, vilka ännu ej var betalade år 1618, när hertig Johan var död.

I rikshuvudboken för 1623 finns ett konto för Regina, som hade att fodra 1 950 daler silvermynt för en "diamantring" hon levererat och som H:K:M:t förärat den brandenburgska fröken. Den 21 juli 1624 utfärdades av Kammarkollegii en sedel till Hans Jöransson att han av den lilla tullen och accisen skulle leverera Regina 700 rdr för ett "clenodium med några diamanter" och 1 200 rdr för en stor diamantring, o.s.v.

Att göra affärer i dåtidens (på kontanter) så fattiga Sverige var i stor utsträckning att idka byteshandel. Otaliga är de poster råkoppar som avskrevs från Reginas fordringar. I Nyköping utskräppades år 1618 fritt för Regina 9 tunnor smör, 6 tunnor råg. År 1624 hade hon från stora ladugården i Nyköping fått 4 tunnor smör o.s.v.

Den 28 oktober 1623 skrevs kontrakt för Regina på arrendet av kronouppbörderna i Bobergs härad Brunneby socken Östergötland på **Norrby hus**, vilka rättigheter den 14 juni 1626 övertogs av sonen Nicolaus. Nu undrar man var Reginas make håller hus? I likpredikan vid hennes begravning den 7 mars 1631 med furstlig och högadlig och förnäma personer, säger hovpredikanten och kyrkoherden Johannes Rothlöben, att hon kommit hit för att infordra sin sons tillgodohavande. Anledning till att hon inte återvänt till sin make, hade hon inte velat yppa, men till sina förtroligaste vänner anförtrott, att hon i brev till mannens vänner uppmanats att inte återigen bege sig till honom; varpå hon likväl några gånger skrivit till sin, man och även genom gott folk låtit fråga om hon skulle komma tillbaka, men fått till svar, "hon må stanna".

Enligt 1631 års räntekammarbok hade Regina vis sin död att fordra 8 848 daler varav sonen Nicolaus då erhöll 1 655 daler 6 öre i avbetalning. En specifikation på de försträckningar hans salig moder gjort änkedrottningen Maria Eleonora slutade på 5 913 daler 24 öre, framlades av Nicolaus den 23 september 1634.

Nicolaus Basilier var sina föräldrars enda barn, född omkring 1595. Han ingick äktenskap omkring 1616 med Anna Mundt, dotter till Carel och Barbara Mundt i Hamburg. Vid yrkesvalet följde han familjens traditioner och etablerade sig som köpman.

¹ Adam Basilier förekommer i urkunderna 1604, han var född i Antwerpen och avled efter 1641 i Hamburg. Hustrun Regina f. Kleifeldt 1572 i Danzig, död den 28 februari 1631 i Stockholm.

För att återgå till Reginas affärer sträckte de sig över ett brett verksamhetsområde. Betalningen kunde erhållas i det mest skiftande former. Det visade sig så småningom nödvändigt att skaffa säkerhet för de stora fordringar hon fått på svenska kronan. Genom arrendet av Kungs Norrby och senare Gripsholm skulle gottgörelsen för dessa fordringar kunna säkerstättas. Vid uppgörelsen om arrendet var det väl Reginas tanke att Nicolaus skulle bli arrendator på Kungs Norrby. Redan den 26 maj 1624 omnämns han i Bobergs härads domböcker (Göta hovrätts arkiv i Jönköping) som arrendator på Kungs Norrby. Familjen torde ha anlänt till Sverige på sensommaren eller hösten 1623, av de fem barn som föddes i Hamburg var nämligen det sista född i februari 1623. Dock skriver Nicolaus i ett brev från Norrköping 1638, att han varit borgare där i 16 år.

Från den 6 september 1624 förekommer Nicolaus Basilier som kronans representant i häradsrätten. År 1626 blir han själv, som nämnts arrendator av uppbörden från Bobergs härad och av Norrby hus, enligt det förnyade arrendekontraktet, och kvarstod som sådan till 1644. På Kungs Norrby daterar han sina brev och skrivelser till och med 1640. Kungs Norrby som 1568 bränts av danskarna, (se vidare dokument "branden på Kungs Norrby), hade 10 år senare försetts med ett nytt hus. Byggnaden är avbildad i Sueciaverket.

Som befallningsman i häradet skriver han ofta brev till landshövdingen, som han omväxlande kallar ståthållare och guvernör. Breven som alla är avfattade på tyska, avhandlar oftast olika angelägenheter i tjänsten, men kan någon gång få en mera personlig ton. Den 28 februari 1639 nämner han till exempel att han fått ett sår i ett ben, att han inte kunde gå. Kanske blev detta onda bestående, ty vid ett ting 1654 omtala, att Nicolaus ej kunnat infinna sig "för sin sjukdom och sin fot".

Den 3 juni 1639 lovar han generöst att skänka guvernören ett par hästar till hösten, samma år den 3 december tackar han för den bok han lyckligen erhållit och sänder en annan tillbaka.

En svår farsot grasserade på sina håll i Östergötland, år 1629. Kanske gjorde den anskaffandet av en familjegrav aktuellt. Två söner födda i Hamburg, nämligen Reinholt och Christian, synes ej ha uppnått vuxen ålder. Troligtvis begravdes de under sin faders sten. Sådär lyder texten på stenen, skriven på tyska: **För sig sin hustru och barn**, årtalet 1629. Den fanns i Brunneby kyrka, men flyttades över till Klockrike kyrka under 1830-talet, där den ännu ligger väl bevarad.

Efter moderns död 1631 var Nicolaus till 1633 arrendator av uppbörden från Gripsholms län. Den 4 februari 1631 förlänades Karstorp 1 mtl. skatte i Klockrike socken, Bobergs härad, jämte 2 mtl. skatte Kullersbro i Flistad socken, Gullbergs härad, av drottning Maria Eleonora på behaglig tid till Nicolaus Basilier, som dessförinnan tillöst sig jordrätten av förutvarande skattebönder. Förmyndarregeringen utfärdade sin confirmation den 7 september 1635, likaledes på behaglig tid. Samma år förvärvar han genom köp ännu en gård, nämligen Qvarn i Kristbergs socken, även den i Bobergs härad. Gården var tidigare kronogård, men övergick nu genom drottning Kristinas förmyndarregerings brev den 10 december 1635 i Basiliers händer under skattemannabörd och rättighet.

När arrendet på Kungs Norrby den 25 september 1634 förnyades, dit räknades blott själva huvudgården "med dess avel, äng, mjöl- och sågkvarnar samt fiskeri". Det årliga arrendet sattes till 400 rdr. År 1637 förlänades godset till Johan Banér. Nicolaus arrenderade emellertid Kungs Norrby i ännu 3 år framåt. Som befallningsman i häradet med tre egna gårdar samt arrendet av Kungs Norrby torde han haft händerna fulla. Men hans energi räckte för ännu en verksamhetsgren. På egen bekostnad hade han vid Nääs på Kungs Norrbys ägor anlagt en hammare med 2 härdar. Sedan arrendet av Kungs Norrby upphört 1640, ville han, som framgår

av brev från riksrådet och lagmannen Peder Banér till bergsamtet, daterat den 10 januari 1641, frånträda arrendet av hammaren då det "nästkommande Johannes" utlöpte och han varken kunde eller ville fortsätta driften.

Nicolaus anlade även en hammare på sin egen gård Qvarn. Bergskollegii privilegium för en knipphammare där med sex års frihet, utfärdades den 6 november 1640. För smidet erforderligt tackjärn köptes från Hällestad, men även Lerbäcks bergslag. Det färdiga stångjärnet fördes sedan till Norrköping, varifrån det utskeppades.

Bland dem som angav järn till förtullning i Norrköping var Nicolaus redan 1636, en av de större uppköparna. De långa frakterna för det järn som frambringades i denna del av Östergötlands bergslag, måste a medfört stora kostnader, och man kan ana att lönsamheten inte blev så stor. Nicolaus hade nu tydligen överskattat sina ekonomiska möjligheter, ty redan år 1641 erhöll hans hustru, enligt riksrådets konseljbeslut av den 11 november begärt moratorium (anstånd med betalning av skuld) på 3 år för att klara upp mannens affärer.

Den verksamhet som stod i samband med järnbruksdriften var förlagd till Norrköping, där han som borgare betalade sin skatt. På våren 1643 upphörde han emellertid, att driva handel och sedan han avgivit erforderliga försäkringar därom ströks hans namn i uppbördslängden.

En tragisk händelse inom familjen fick dock av allt att döma vittgående verkningar och kan tänkas ha blivit en bidragande orsak till den nu så hastigt försämrade ekonomin.

I juni 1638 skriver Nicolaus från Norrköping till landshövding Schering Rosenhane, att han varit i staden i över en vecka för att få till stånd en uppgörelse med Antoni Bruun. Denne var en köpman som underhöll livliga kontakter med bland annat kretsarna kring De Geer. Men han hade också haft åtskilliga affärer med Nicolaus och i brev betygat honom sin vänskap. Tydligen hade han av familjen ansetts som dottern Christinas tillkommande. På sommaren 1638 upptäcktes att Christina var gravid, men Antoni höll sig borta. Till giftermål med Christina hade han ingen håg till.

Under sin vistelse i Norrköping i juni 1638 hade Nicolaus sänt bud till Antoni genom en Scheribg Rosenhanes tjänare och genom en handelsman Johan Dissman. Men de svar Antoni tillställer honom uppfattar han som djupt kränkande. Han berättar detta i brevet till landshövding Rosenhane, samt tillägger att tullförvaltaren Henrik von Brobergen lovat att försöka komma till tals med Antoni. Efter ingripande av såväl riksrådet som landshövdingen avhandlades ärendet inför Bobergs häradsrätt den 15 mars 1639.

Basilier, som företräddes av ombud, protesterade mot att Antoni bedragit Christina och stödde sin talan med brev som Antoni skrivit till Basilier, speciellt ett daterat Stockholm den 11 mars 1637, där Antoni skrev; *Obliger sigh wara Basilierens wän och willia tjena honom uthi alla saaker som han nogen tijdh kan och förmår så framt han wille wara en ährligh karil.* Men där finns ingenting som kan tydas som frieri till Christina eller några "föräringar" till henne. Likväl protesterar Basiliers ombud och *wille medh the skiälen röra Antoni ähra för åf wanb:de mökränkningh.* Antoni menade dock, att breven endast talat om deras handel och icke trolovning eller äktenskap med Christina. Dessutom betvivlade han faderskapet, men erkände "sänglaget" den 15 januari 1638. Han inlade en vittnesskrift, given i Norrköping där Willem Compostellm, Evert Sessman och Lars Börgesson, säger sig av Hans Standarp ha hört att Christina redan för två år sedan var en "äreförgäten hora". Antoni säger sig också hört att Hans Standarp sagt detsamma uti Evert Sessmans, Petter Karsten, Isak Linbricks och flera ärliga mäns hus. Detta sade han sig kunna bevisa. Dessutom hade Hans Standarp givit honom en skrift med samma beskyllning, vilken skrift Antoni levererat Hans Standarp tillbaka. Rätten fann att tiden för barnets födelse nämligen den 10 oktober 1638, gjorde det sannolikt att Antoni

var fadern. Rätten kunde därför inte fria Antoni från lägersmålet, utan dömde honom att böta 40 mark.

Efter detta hårda slag, är det väl mer troligt att en brytning kom till stånd mellan Nicolaus Basilier och de män som stått på Antoni Bruuns sida i rättegången. Nicolaus tillhörde, liksom flera av dem tidigare hans mor Regina, den inflytelserika kretsen kring Johan Uthoff i Norrköping. Peter Karsten var rådman vid den tiden, sedermera borgmästare, den burgne storkrögaren Evert Sessmans syster Maria var gift med Johan Uthoff, och Wilhelm Compostell var guldsmed - alla män av betydelse.

Redan 1639 nämner Nicolaus i ett brev till Rosenhane om en fordran han har, att han själv har skulder och därför kunde behöva sina pengar. Och den 16 april 1640 skriver han till greve per Brahe och ber om hjälp att indriva en 9 år gammal fordran på välborne Gertrud von Unger. Han säger sig under åren ha gjort många långa och dyrbara reson för att utkräva sina pengar, men utan resultat.

Nu blir hans ekonomi allt mer tilltrasslad och situationen blir prekär på hösten 1642. Han skriver till Fursten på Stegeborg Johan Casmir som i utdrag och översättning följer:

Höge Högvälborne Furste Nådiga Herre.

Eders Furstlige Nåde tillkommer min vid varje tidpunkt beredvilliga tjänst i all underdånighet. Av högst trängande nöd har jag icke kunnat underlåta att...beklagligen tillkännagiva att jag haver avslutat en växel på 1 400 daler kopparmynt med hennes Furstliga Nåde på Norrby[1]...likvid har icke skett till dato...på det högsta har jag krävt därpå...och bönfallit på det högsta emedan de mottagit det som är mitt att de...ville betänka att samma växel måtte bliva betald. Detta har emellertid ej velat hjälpa och...allt har varit som att banka på en död mans dörr. Tills "effecten" i går följde Ståthållaren sände mig Länsproffossen med sina "Herodianer"[2] och mig, som en annan skälm i järn, som om jag hade begått något ont, till Linköping förde fastän jag, icke är skyldig. Utan har i godan tro givit det som är mitt ifrån mig och sker mig en sådan skymf och Despect. Gud bättre, på mina gamla dagar, måste så hålla till godo därmed emedan jag är en främling och håller mig till det gamla ordspråket etc. Emedan den Nådigaste Fursten och Herren, har jag tagit min tillflykt till Honom, ty jag kan icke klaga för någon annan, med hög tjänstvillig bön att E.F. Nåde ville taga sig an mig och avhjälpa misstaget, så att jag skulle kunna komma ut ur häktet.

Eders Furste Nåde kunde nådigast tala med Herr de Geer att han tillsvidare ville skicka upp en växel, att de 1 400 dr kopparmynt där må bliva betalade, tills Furstinnan kunde bli mäktig sina pengar, så länge vill jag inte gärna betala med några andra medel och mot alla förhoppningar betalningen icke skulle följa, så vill jag allt mitt vad jag löst och fast äger till pant sätta så länge Eders Furste Nåde i hela min livstid att tacka och tjäna beredd.

Min fru har på Hennes kungliga Majestäts befallning nu i cirka 8 dagar varit hos Jungfru Lisbeth Carlsdotter[3] helt svag som hon är har hon fått så mycket av denna fångenskap, vilket hon icke snarligen kommer att övervinna Gud löne allt, etc. etc.

I arrest och fängelse

Linköping den 10 october anno 1642

Nicolaus Basiliers

M. P.

Den 17 februari 1643 var Basilier åter i sin tjänst och förekommer vid alla Bobergs häradsting, till

och med den 17 maj 1644. Vid nästa ting den 16 september 1644 var en ny kronobefallningsman förordnad. Genom häradsrättsprotokoll kan man under de kommande åren följa skeendet fram till den till synes oundvikliga ruinen. Han har ingen framgång i sina upprepade försök att indriva sina fordringar. Sätten att slippa betala sina skulder var tydligen många, och man påminner sig den Italienska 1600-talsresenären Magalottis uttalande om Magnus de Gardie: ”Han satte sig i skuld hos alla människor. Skulderna bekymrade honom inte” säger Magalotti ”därför att man i detta land icke har någon utväg att få betalt av en person i hög samhällsställning”. (Lorenzo Magalotti, Italiensk diplomat, citatet är hämtat ur Alf Henrikssons Svenska historia 1963).

Något arv efter sin till synes förmögne far i Hamburg tycks han inte ha erhållit. Kanske hade även Adam tilltrasslade affärer.

Drottningen skrev den 3 oktober 1639 till Riksrådskammarrådet, att Nicolaus Basilier skulle vara närmast till att göra sig betald av den gäld Didrik von Falkenbergs arvingar och Koppar Companiet hade att kräva. År 1641 den 15 april blev resolution i ärendet[4] men 1643 den 23 juni hade ännu inga pengar kommit Nicolaus tillhanda. Då utfärdades nämligen ett intyg av Mårten Pedersson Blix från räntekammaren att ”Basilierskan” för någon tid sedan i hans händer inlagt en specialräkning, enligt vilken hovmarskalken salige Didrik von Falkenberg och hans arvingar var skyldiga Nicolaus Basilier 4 123 ¼ rdr och 1 880 daler 6 öre i svenskt mynt.

I en odaterad skrivelse till drottningen angående resterande stor skuldfordran hos von Falkenbergs arvingar, omnämner Nicolaus sin hustrus skrivelse till Riks- och kammarrätten med påminnelse att de skulle betala, vilken ej haft någon effekt. Nu tvingas han av yttersta nöd att skriva emedan han är skyldig Johan Baners arvingar 600 rdr och överste Koskull 2 400 rdr, vilka nu utan dröjsmål fordra dessa belopp. Om han ej betalar hotas han av att utstötts från ”mein garten” och att bli fråntagen allt han äger. Anhåller därför om hjälp. Annars blir han den armaste man som lever och bringas jämte hustrun till tiggargraven.

Den 18 mars 1645 begärde överste Anders Koskull[5] vid Bobergs ting, att Basiliers gårdar Karstorp och Kullersbro skulle uppbyggas till hans skuldfordrans betalning. Vid tinget den 15 september blev gårdarna överstens bohag och egendom. Men Nicolaus ägde tydligen fortfarande besittningsrätten, ty då Anders Koskull den 11 oktober 1647 av kronan tillhandlade sig samma hemmansräntor kunde han ej få immission, (juridisk term, störande inverkan från grannfastigheten), utan uppbar under en följd av år vederlag[6] (ekonomisk term) på annat håll.

År 1641 hade Nicolaus tagit upp en gård Håckla i Klockrike socken (E) som legat öde i sexton år och så småningom fått landshövdingen Johan Rosenhanes (landshövding i Östergötland mellan åren 1643-1645) tillstånd att bruka gården och utjorden.

Vid Bobergs Häradsting den 17 juni 1647 klagar Nicolaus, att överste Hugo Hamilton före sin avresa till Tyskland sistlidna höst låtit bärga både åker och äng i Håckla gård jämte utjorden samt låtit tröska säden och lagt den i arrest. Överstens landsfogde meddelade att Håckla år 1643 kommit under Hamiltons disposition, enär han av Kungl. Majestät inköpt gården till frälse.[7] Nicolaus som visste om detta, hade ändå inte gjort någon överenskommelse med översten om att han skulle få kvarbli. Han sade sig finna detta onödigt, enär han hade ett av landshövdingens auktoriserat häradsbevis på gårdsbruket, varför han med allvar och omkostnad vackert begynt att förbättra gården med byggnader och annat. Hamilton hade emellertid 729:26 daler kopparmynt att fordra av Nicolaus, som dock sade att därav var åtskilligt betalt. Rätten beslutade att översten skulle få behålla det han bärgat, men att detta skulle opartiskt värderas och tillgodoräknas Basilier på skulden.

Den 18 mars 1648 protesterade landshövdingen Hans Strijk mot att Nicolaus Basilier tänkte sälja gården Qvarn till Jakob Roschett, som redan erlagt betalning. Rätten deklarerade, att eftersom Qvarn var Basiliers avlingsgods fick han sälja gården till vem han ville. Vid nästa ting den 15 maj 1648 protesterade Basiliers svåger Petter Mundt, som bott i Qvarn mot att Basilier sålt till Jacob Roschett för 400 rdr både gården och den nya hammare han med mycken omkostnad där hade

förfärdigat. Mot försäljningen protesterade också Basiliers måg Johan Bartels och tillämnade måg Johan Phrillst. Vid tinget den 1 oktober 1649 nämnes i ett mål Basiliers tjänarinna, som var kokerska på Karstorp. Av detta kan man förmoda att han hade flera tjänare och fortfarande höll en viss standard.

Vid detta ting rannsakas om de många som lidit skada av det ”idkesamma” regnandet under sommaren och hösten samt den stora vattenfloden vid Olofsmässotiden. Bland de skadelidande omtalas även fordom befallningsman Nicolaus Basilier i Karstorp, som icke blott fått sin säd och sitt hö fördärvat utan även kryddgården, och en skön kålgård var skämd och illaluktande. Vattnet hade stigit över trösklarna in i huset och han hade för vattnet fått undanfly. Planket och mycken gårdsgård liksom en bro hade sköljts bort. I Kullersbro hade en man och hans dräng suttit på ett tak hela natten. Hustrun och barnen hade i största fara flytt till byn Kulla, men 40 får liksom svin och kalvar drunknade.

Pastorn i grannsocknen Lönsås berättar i kyrkboken om denna hemsökelse och om de sviter som sjukdomar och hungersnöd efterlämnade. I tre år gav jorden dålig skörd, människorna fick livnära sig av bark, rötter, knopp, agnar och dylikt och många blev sjuka av ”then tunna och watniska spis”. ”Then swaga säden war dock så dyr att en tunna kostade 5 á 6 rdr och detta begynte 1649 och warade till 1653 thå Gud välsignade Östergötland med ymnig äring”.^[8]

År 1631 hemsökte vådliga skogstjuvar Anders i Hedeby i Flistad, hos vilken Nicolaus måg Johan Bartels hade belånat 48 ½ lod silver, en ring och en förgylld knapp. Dessa blev bortrövade liksom mycket av Anders ägodelar.

Den 22 april 1651 skriver Nicolaus åter brev till pfalzgreven Johan Casmir. Nu ber han att få låna 3 tunnor sädeskorn. *Jag har Gudi klagat dessa 2 herrans år sådan ööverninnliga skador haft genom det stora vattnet så att jag helt och hållet ända in i den yttersta ruin och fordran råkat.*

Vid Bobergs ting den 30 september 1654 upplästes en kopia av Nicolaus Basiliers handskrift daterad den 3 februari 1644, uti vilken han för 3 441 daler 16 öre kopparmynt uppdrog åt greve Adam Banér sin fordran och utestående skuld hos kronan samt alla sina lösören och husgeråd etc.

Hos Anders i Hedeby hade Nicolaus pantsatt ett par oxar och lånat 25 rdr. Den 26 maj 1655 uppbjöd Anders en utjord i Hedeby, Nicolaus Basilier tillhörig och pantsatt till Anders.

Vid tinget den 4 oktober 1661 överlät Basilier till sin gamla tjänare Lars Hansson som lön en utgård i Håckla med dess tillydande ägor, att han där med måtte göra vad honom täcktes; och begärde Basilier, att hans arvingar skulle detta respektera. Överlåtelsen, under hans hand och sigill, var daterad den 10 maj 1642. Lars Hansson hade tjänat honom i över 30 år.

Vid samma ting lät Anders Ingesson i Kullersbro uppbjuda västra gården Kullersbro, som var pant för 200 rdr, vilka Basilier var honom skyldig, efter en obligation daterad Karstorp den 7 november 1647.

Vid Bobergs ting den 12 maj 1662 blev uppläst ett köpebrev daterat Stockholm den 27 maj 1661, uti vilken ädel och välbördig Anders Koskull sålde till H. G. Nådige Gustaf Adam Banér, bland annat efterskrivna gods: Ett skattehemman Karstorp i Klockrike; en utjord i Brickstad i Klockrike, Kullersbro skattehemman, en utjord och en köpeutjord ibm. Ännu ett köpebrev blev uppläst, daterat Norrby den 18 april 1662, under Nicolaus Basiliers egen hand och insegel, uti vilket han sålde till H. G. N:e Banér skattemannarättigheten uppå Karstorp och Kullersbro med dess utjordar. Först nu går alltså gårdarna definitivt ifrån honom.^[9]

Vid tinget den 2-3 mars 1663 lät Jacob Roschett inskriva sin presentation emot salig Nicolaus Basiliers sterbhus om 74 daler kopparmynt som han för honom utlagt till kronan på hans utlagor. Han hade också i våras försträckt Basilier 3 tunnor råg, en tunna salt, ½ spann ärter och 3 tolfedelar sågbräder.

Vid detta ting vittnade nämnden att salig Nicolaus Basilier var uti största fattigdom bliven död, lämnade efter sig en stor skuld till åtskilliga och fast många, som sig för rätten så nu som tillförne

oftast däröver hade besvärat och ibland andra till kronan restantier av utlagor, summa 192 rdr 25 ½ öre kopparmynt, till vilkas avbetalning nämnden samt flera av häradsborna betyga slätt intet vara att taga, eftersom hans oförmögenhet ”fast allom kunnigt” och nogsamt ryktbart var.

[1] Troligen avses markgrevinnan Johanna Margareta av Baden –Hochberg, sedan änka efter fältmarskalken Johan Banér, som erhöll Norrby i förläning.

[2] Herodianer: Inget fast avgränsat politiskt part, men en judisk politisk riktning som stod på den herodianska kungaättens sida, var lojala mot den romerska ockupationsmakten och ville att den herodianska dynastin skulle härska över Palestina. Källa: Biblisk ordbok.

[3] Den unga drottningen uppehöll sig i Norrköping 1642 4/10 – 8/10, enligt Hemfrid sid. 409. Lisbeth Carlsdotter, som här omtalas är hennes kusin Elisabeth Carlsdotter Gyllenhiem, dotter till Hertig Karl Filip och Elisabeth Ribbing.

[4] Sam Hedar: Kammarkollegii protokoll med bilagor, utg. Av Riksarkivet.

[5] Koskull är en svensk friherrlig adelsätt med nummer 184 på Riddarhuset. Ätten härstammar från Livland där den är belagd första gången 1302 genom riddaren Andreas de Koskele. 1638 naturaliserades ätten i Sverige och upphöjdes den 2 mars 1720 i friherrligt stånd med generalmajoren Otto Johan Koskull (1680-1728).

[6] J. A. Almquist Frälsegodsens del III band I sid 361 not. 19 sid. 422 not 15.

[7] Enl. J. A. Almquist Frälsegodsens del III, band 1, sid. 360, var Hamiltons förvärv daterat 1642 17/9 och gällde Håckla i Vreta kloster, Gullbergs härad och ej Håckla i Klockrike Bobergs härad. Hamilton kom dock att förvärva bägge dessa hemman. Se Reduktionskolli akter 147, s. 14, 20 Kammararkivet.

[8] C. F. Broocman: beskrivning över...Östergötland...1760.

[9] J.A. Almqvist Frälsegodsens del III, band I, sidan 422, not 15.